

# DRONRIJP: Afscheid van een kaasfabriek

**Schrale troost: productie van weipoeder blijft behouden voor Dronrijp.**

**Personeel van zuivelfabriek in Dronrijp maakt zich op voor de aanstaande sluiting. Dit voormalige bolwerk van strijdlust doet dat op waardige wijze**

[AAN DIRK VAN DER MEULEN]

**Donderdag 30 juni 2011.**

Op die dag maken ze voor het laatst kaas in de zuivelfabriek in Dronryp. Vervolgens liggen de kazen nog een week in het pakhuis en dan sluit ook dat de deuren. Na 120 jaar is het over en uit voor de fabriek die in 1891 werd opgericht door 25 melkveehouders (met 300 koeien) uit Dronryp en omgeving.

De boeren gaven hun fabriek de naam *De Volharding*. „Een passende naam”, schrijft oud-medewerker Jacob Dijkstra in het onlangs verschenen jubileumboek. „Want de fabriek heeft 120 jaar volhard.”

Vele dorpsfabrieken sneuvelden al eerder. Oorspronkelijk telde Friesland 173 zuivelfabrieken. Na de sluiting van Dronryp resteren nog slechts drie grote melkverwerkende ondernemingen in Friesland: de kaasfabrieken in Workum en Gerkesklooster en de Condens in Leeuwarden. Daarnaast telt de provincie nog twee kleine biologische zuivelfabrieken: die van *Friesland-Campina* in Drachten en van *Henri Willig* in Heerenveen.

Schrale troost voor Dronryp is dat de productie van weipoeder wel behouden blijft voor het dorp. Die biedt werk aan 22 mensen. Van wei, een restproduct van kaas, maken ze in Dronrijp een hoogwaardige grondstof voor de voedingsmiddelenindustrie.

Tien jaar geleden blaakte Dronryp nog van zelfvertrouwen. De toekomst van de fabriek leek voor lange tijd gegarandeerd. De zuivelbestuurders hadden de kaasfabriek gebombardeerd tot de locatie voor *cheese specialities*. Miljoenen euro's investeerde het toenmalige *Friesland-Coberco* in een ingrijpende verbouwing die bijna acht maanden in beslag nam. Dronryp werd de fabriek van de kleine kaasvolumes met de hoge rendementen. En dat was waar *Friesland-Coberco* voor ging: zuivelproducten met een hoge winstmarge. „Wy wiene in hiel fleksibel fabryk. We koene snel switche nei in oar produkt”, zegt productie leider Hette Bouma (45) uit Grou.

Al met al maakte Dronryp 44 recepturen kaas (soorten en vormen) zoals commissiekaas, Leidse en Friese kaas, kruidenkazen en Gouda Specialiteiten. En veel geitenkaas. De fabriek ontpopte zich in de loop der jaren tot een van de grote producenten van geitenkaas in Nederland.

Toen *Royal Friesland Foods* - de naam Coberco werd in 2004 geschrapt - eind 2008 in zee ging met *Campina*, keerde de onrust terug. Campina had in Tilburg ook een fabriek in kaas-specialiteiten. Zouden beide locaties wel open kunnen blijven? En zo nee, welke zou dan het onderspit delven: die in Dronryp of in Tilburg?

Groot was de verbazing eind 2009 toen voor beide fabrieken het doek viel. *Friesland-Campina* besloot om de kaasspecialiteiten onder te brengen bij meerdere grote kaasfabrieken. Een deel van de productie wordt uitbesteed. Zo zijn zestien recepturen ondergebracht bij de zelf-

standige zuivelfabriek in Rouveen en twee bij een kaasfabriek in Normandië. *Friesland-Campina* had gekozen voor het 'kostleiderschap' in kaas. Op kaasspecialiteiten kwam le nadruk wat minder te liggen.

Achterliggende gedachte is dat na **2015**, als Europa de melkquotering en de superheffing afschaft, boeren de melkproductie zullen opvoeren waardoor nog meer melk naar de kaasbak moet. Om een goede melkprijs voor de leden-melkveehouders te kunnen houden, is een efficiënte productie een vereiste.

Dronryner Tseard B. Oosterhof (62), chef technische dienst, zegt dat het personeel nog steeds „baalt as in stekker”. Ze hebben weinig fiducie in de gekozen strategie. „Tinkst no echt dat se yn Rouveen goedkeaper tsiis meitsje kinne as wy? Noait in kear!” Oosterhof kan binnenkort met prepensioenen, maar bij iedere gang door de fabriek, bij iedere blik op de pekelbaden en bij iedere inspectie van de wrongelbereiders, „griist it my oan”. De fabriek draait als een tierelier, zegt hij. Zelden een storing, zelden een misproductie. „Echt skande, skande.”

Toch volgde al heel snel de berusting. Opvallend voor een fabriek die door FNV-bestuurder Harry Vellenga omschreven wordt als „een bolwerk van stijdlust”. Bij de grote zuivelstakingen in 1992 en 2002 stond Dronryp in de voorste gelederen.

Toen Oosterhof in 1975 in dienst trad bij de fabriek, die toen onderdeel uitmaakte van de Takomst, was de eerste vraag van collega's: „Bist al lid fan it bûn?”

Dronryp had een organisatiegraad van bijna 100 procent.

Hooguit een paar gestopte melkveehouders die hun laatste arbeidsjaren in de fabriek door brachten, bleven ongeorganiseerd.

Die tijd is niet meer. Destijds *Friesland-Foods* en nu *Friesland-Campina* halen veel onrust weg door tijdig met de bonden goede cao's en sociale plannen af te spreken. Nut en noodzaak van de de sluiting zullen de Dronryper kaasmakers nooit begrijpen, maar de wijze waarop *Friesland-Campina* de zaak afhandelt, vert dient alle lof, zegt Oosterhof. „Se stekke der in protte tiid en jild yn. Je wurde net oan je lot oerlitten.”

Het feit dat het merendeel van de medewerkers vrij vlot wist, waar het aan toe was, zorgde voor rust en een goede sfeer. Hette Douma kreeg het de afgelopen weken regelmatig te horen van buitenstaanders: „Kinst net sjen dat dit fabryk oer in pear wiken slút.” Volgens Oosterhof is het algehele gevoel er een van „We wille us fabryk netsjes achterlitte.”

Stapsgewijs neemt het personeel nu op waardige wijze afscheid, zoals zoveel collega's dat bij honderden zuivelfabrieken in Nederland hebben gedaan. Op vrijdag 16 april was er een grote reünie voor de huidige en voormalige medewerkers en aanhang. Die trok 350 belangstellenden. Nog één keer konden ze hun werkplek in de fabriek bezoeken of tonen.

Vervolgens was er de presentatie van het jubileumboek en een dvd. 's Avonds wijdden de twee toneelverenigingen in het dorp een revue aan het wel en wee van de fabriek. Ten slotte werd uit volle borst het afscheidslied 'Wy misse him wol' gezongen. „Dit besluit kin net keard, mar it fielt ech sa ferkeard. Wy misse him wol.”

Op 30 juni komen de huidige <sup>x51</sup> werknemers voor het laatst bijeen. De bedoeling is vroeg in de middag de productie te beëindigen en af te sluiten met een barbecue.

---

1 Uit Friesch dagblad 2009-12-11: 'Er verdwijnen 86 arbeidsplaatsen 15 blijven over voor de weiverwerking'.

En dan? Dan gaat ieder zijns weegs en komt het gebouw in de verkoop. Waardevolle en historische spullen krijgen onderdak in het naastgelegen pand voor de weiproductie of bij het archief van Friesland-Campina in Leeuwarden.

Het gebouw gaat in de verkoop, evenals de imposante roestvrijstalen installaties en productielijnen. Bouma: „En in part sil wol as áld izer ferkocht wurde. It is net oars.”